

Asia: VN/27452/2020-OM-548

## **Julkisuuslain salassapitoperusteiden uudistustarpeiden kartoitus**

### **Lausunnonantajan lausunto**

**Mitkä ovat mielestänne nykyisten julkisuuslain 24 §:n salassapitoperusteiden kehittämistarpeet? Puuttuuko nykyisistä salassapitosäännöksistä jotain olennaista? Kuvailkaa ja perustelkaa kehittämistarvetta mahdollisimman konkreettisesti.**

Espoon Asunnot Oy:n lausunto Julkisuuslain salassapitoperusteiden uudistustarpeiden kartoituksesta

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö VN/27452/2020-OM-548

Espoon Asunnot Oy (jäljempänä Espoon Asunnot) kiittää mahdollisuudesta lausua oikeusministeriölle julkisuuslain salassapitoperusteiden uudistustarpeiden kartoituksesta. Espoon Asunnot lausuu pyydettyä kunnioittaen seuraavaa.

Espoon Asunnot on Espoon suurin vuokranantaja. Espoon Asunnoilla on lähes 17.000 vuokra-asuntoa, joissa asuu noin 35.000 espoolaista. Espoon Asunnot toimii omakustannusperiaatteella ja Espoon kaupunki omistaa koko sen osakekannan. Espoon Asuntojen perustehtävä on edistää Espoon hyvinvointia tarjoamalla hyviä ja kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja nykyisille ja tuleville espoolaisille.

Espoon Asunnot kuuluu yleishyödyllisten ja omakustannusperusteella toimivien vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöjen toimialajärjestöön KOVA ry:een (Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat). KOVA ry on antanut asiassa oman lausuntonsa, johon Espoon Asunnot lähtökohtaisesti yhtyy seuraavia näkökohtia painottaen.

Espoon Asunnoilla ei ole kommentoitavaa nykyisten salassapitoperusteiden kehittämistarpeisiin, vaan julkisuuslain mahdolliseen mietinnössä ehdotettuun soveltamisalan laajentamiseen ja sen vaikutuksiin koskien salassapitoperusteita.

**Jos julkisuuslain soveltamisalaa muutettaisiin mietinnössä ehdotetulla tavalla (Oikeusministeriön julkaisuja 2023:32, lakiehdotuksen 5 §), millaisia muutoksia tämä edellyttäisi salassapitoperusteisiin? Kuvaillkaa ja perustelkaa muutostarvetta mahdollisimman konkreettisesti.**

Espoon Asunnot viittaa lausunnossaan 16.2.2024 aiemmin lausumaansa koskien julkisuuslain ajantasaistamisesta annettua työryhmän mietintöä sekä toteaa edelleen vastustavansa mietinnössä esitettyä julkisuuslain soveltamisalan laajentamista.

Julkisuuslakia sovelletaan voimassa olevan lain mukaan asukasvalintaan vain siltä osin kuin siinä käytetään julkista valtaa. Mietinnössä julkisuuslain organisatorista soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi ”julkisyhteisöjen määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön, kun ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa”. Espoon Asunnot pitää perusteltuna voimassa olevan lain linjausta, jossa julkisuuslain soveltamisala julkisessa hallintotehtävässä on rajattu julkisen vallan käyttöön, ja vastustaa ehdotettuja laajennuksia.

Keskeinen kysymys liittyy siihen, katsotaanko Espoon Asuntojen tyyppisen yhtiön toimivan kilpailutilanteessa markkinoilla. Espoon Asuntojen näkemys on, että yhteisöt, jotka omistavat / hallinovat valtion tuella rakennettuja asuntoja, voidaan katsoa toimivan kilpailluilla markkinoilla, vaikka kilpailua on rajoitettu. Kilpailutilanne tulee esiin toiminnassa, koska potentiaalisilla asiakkailla on mahdollisuus erilaisiin asumismuotoihin sekä hakea vuokra-asuntoa muilta valtion tukemia vuokra-asuntoja vuokraavilta vuokranantajilta ja vapailta markkinoilta joko samalta paikkakunnalta tai läheisistä kunnista. Valtion tukemia vuokra-asuntoja vuokraavat vuokranantajat kilpailevat markkinoilla samoista resursseista muiden toimijoiden kanssa, kuten työntekijöiden, hankintojen, urakoiden ja materiaalien. Rajoitukset taas liittyvät nimenomaan valtion tukemiin asuntoihin liittyviin rajoituksiin koskien mm. asukasvalintaa, vuokranmääritystä, käyttöä ja luovutuksia. Espoon Asunnot huomauttaa myös, että osa kunnallisten vuokrataloyhtiöiden omistamista asunnoista on sellaisia, joita rajoitukset eivät enää koske. Espoon Asunnoilla on noin 2.000 tällaista rajoituksista vapaata asuntoa. Näiden asuntojen osalta Espoon Asunnot toimii siten täysin kilpailluilla markkinoilla. Julkisuuslain ulottaminen jostakin syystä vain osaan vuokrataloyhtiöiden toimintaa johtaisi epätarkoituksenmukaiseen tilanteeseen, lisääntyneeseen hallintoon ja haastaviin rajanvetoihin.

Espoon Asunnot katsoo edelleen, että jatkovalmistelussa tulisi selkeästi linjata, että yhteisöt, jotka omistavat / hallinovat valtion tuella rakennettuja asuntoja, toimivat kilpailluilla markkinoilla, vaikka kilpailua on rajoitettu. Espoon Asunnot korostaa, että julkisuuslakia ei tule laajentaa yhteisöihin, jotka omistavat / hallinovat valtion tuella rakennettuja asuntoja, kilpailuneutraliteetin säilyttämiseksi. Toisenlainen tulkinta ja julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen uhkaisivat kilpailuneutraliteetin toteutumista, lisäisivät hallinnollista työtä ja aiheuttaisivat vaikeita tulkintatilanteita sekä oikeudellista prosessointia. Tarkempien perustelujen osalta Espoon Asunnot viittaa 16.2.2024 lausuntoonsa.

KOVA ry on lausunnossaan tuonut esiin, että asukasvalintaprosessista ja siinä lain mukaan kerättävistä hakijoiden tiedoista johtuen on epäselvää, mitä tietoja asukasvalinnasta voitaisiin tosiasiallisesti antaa julkisuuslain nojalla. Kuten KOVA ry on huomauttanut, mietinnössä esitetty julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen julkiseen hallintotehtävään kokonaisuudessaan tarkoittaisi, että asukasvalintaan kohdistuvat tietopyynnot ulottuisivat huomattavasti suurempaan määrään asukasvalinnan tietoja kuin tällä hetkellä. Tämä taas todennäköisesti tarkoittaisi myös tietopyyntöjen määrän huomattavaa kasvua, jolloin myös salassapitoperusteita jouduttaisiin soveltamaan asukasvalintaa tekevissä yhteisöissä useammin. Espoon Asunnot yhtyy KOVA ry:n esittämiin näkemyksiin.

**Oletteko tunnistanee tietojen tai asiakirjojen salassapitoa koskevaa erityislainsäädäntöä, joka on ristiriidassa julkisuuslain salassapitosäännösten kanssa? Jos julkisuuslain soveltamisalaa muutettaisiin mietinnössä ehdotetulla tavalla (Oikeusministeriön julkaisu 2023:32, lakiehdotuksen 5 §), aiheutuisiko soveltamisalan muutoksesta konkreettisia ristiriitoja nykyisen erityislainsäädännön kanssa tai tarvetta tarkentaa erityislainsäädäntöä?**

Espoon Asunnot pitää tärkeänä KOVA ry:n omassa lausunnossaan esiin tuomaa näkökulmaa siitä, että julkisuuslain soveltamisalaa laajennettaessa tulisi ylipäättään ottaa huomioon kunkin julkisen hallintotehtävän erityislainsäädäntö. KOVA ry on todennut, että jos tietopyynnot koskisivat pääasiassa tietoja, joihin sovelletaan salassapitoperusteita, on tietopyyntöjen käsittely turhaa hallinnollisen työn lisäämistä. Espoon Asunnot on tästä täysin samaa mieltä ja korostaa, että kasvavat hallintokulut tulisivat kuluksi yhtiölle ja tarkoittaisivat tarvetta korottaa vuokria tai lisätä yhteiskunnan tukea, mikäli niitä ei haluta vähävaraisten asukkaiden maksettaviksi. Tämä viime kädessä muuttaisi myös yhtiön luonnetta tarjota asumispalvelua asuntoa eniten tarvitseville, pienituloisille ja vähävaraisille. Espoon Asunnot toteaa, että mietintö ei myöskään vastaa nykyisen hallituksen tavoitteita vähentää byrokratiaa.

Lisäksi Espoon Asunnot korostaa edelleen myös 16.2.2024 lausunnossaan esiin nostamaansa näkökulmaa siitä, että yhtiöllä tulee olla laaja harkintavalta turvallisuuteen liittyvien asioiden salassapitoon. Tällaisia ovat esimerkiksi tietojärjestelmiin, tiedonhallintaan, automaatioon ja kiinteistötekniikkaan liittyvien tietojen ja dokumenttien julkisuus tai salassapito. Tiedot voivat väärinkäytettynä aiheuttaa uhkia turvallisuuteen ja yhtiöiden toiminnan jatkuvuuteen.

Skarra Elina  
Espoon Asunnot Oy